ATATÜRK HAFTASI ARMAĞANI

10 KASIM 2011

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Başkanlığı Yayınları

ATATÜRK HAFTASI ARMAĞANI

10 KASIM 2011

SAYI: 38

GENELKURMAY ATASE BAŞKANLIĞI YAYINLARI

ISSN 1303 – 2658
NSN 7610270546648

ANKARA
GENELKURMAY BASIMEVİ
2011

İÇİNDEKİLER

GENELKURMAY BASIMEVİ
YAYIN NUMARASI : 2011/63

ATATÜRK'ÜN TÜRK GENÇLİĞİNDEN BEKLENTİLERİ

Davut KILIÇ*

Özet: Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK, Türk gençliğini, yurdu düşmanlardan temizleyinceye kadar "Ya İstiklal! Ya Ölüm!" parolasıyla vatan müdafaasında görevlendirmiştir. Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte Büyük Önder, "Cumhuriyet'in korunması ve gerçekleştirilen inkılapların yaşatılmasında" gençliği vazifelendirmiştir. Millî bilincin oluşması ve çağdaşlaşması sürecinde ise gençlikten "durup usanmaksızın ilim ve fennin ışığında çok çalışarak Türkiye Cumhuriyeti'ni muasır medeniyet seviyesinin en üstüne çıkarmasını" istemiştir.

Anahtar Kelimeler: ATATÜRK, Türk gençliği, Cumhuriyet, ilim ve fen, çalışmak.

XX. yüzyılda Türklüğün mukadderatını değiştiren Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'ün, söylem ve demeçlerinin farklı disiplinlerin bakış açılarıyla ele alınıp incelenmesi, onun fikirlerinin daha iyi anlaşılması ve gelecek nesillerin Ata'yı daha iyi tanıması açısından önem arz etmektedir.

ATATÜRK'ü anlamak kadar anlatmak için en bilimsel yol, onu kendi zaman dilimi içerisinde eserleriyle çevresiyle milletiyle kendine özgü yanlarıyla anlamaya ve anlatmaya çalışmaktır. Millete mal olmuş liderlerin söz ve hareketlerinin, bütün ideolojik yönlendirmelerden uzak, tamamen toplumun ihtiyaç ve geleceği doğrultusunda yaklaşılarak anlaşılması milletin istikbali açısından oldukça önemlidir. Bugün, sosyal bilimlerde bir sözün, davranışın anlaşılmasında, bilişsel, fenomenolojik ve epistemolojik anlayışların ve yorumlama biçimlerinin ön plana çıktığı bir gerçektir. Bir sözün anlamında "Ne dedi"den ziyade "Ne demek istedi", "Niçin dedi", "Hangi ortamda dedi" anlayışı günümüzde daha çok önem kazanmıştır.

Araştırmamızda yukarıda izah etmeye çalıştığımız bilimsel metotlar çerçevesinde Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'ün, Türk gençliğinden beklentilerini ve gösterdiği hedefleri söylem ve demeçlerinden hareketle üç dönem hâlinde incelemeye çalışacağız.

ATATÜRK'ün Türk gençliğinden beklentilerini ortaya koymazdan önce, gençlikten ne kastettiğini yine kendi söylem ve demeçlerinden anlamaya çalışalım.

Ahlaklı, kültürlü, ülke sorunlarına ilgili, millî karakteri temsil eden, çalışkan ve vatansever bir gençlik, ATATÜRK'ün ideali bir gençliktir. O, 1923'te "milletin bağrından temiz bir nesil yetişiyor. Bu eseri ona bırakacağım ve gözüm arkamda kalmayacak" derken işte bu gençliği kastetmiştir.[1] 1925 yılında da bu düşüncesini şöyle dile getirmiştir. "Genç fikirli demek, doğruyu gören ve anlayan gerçek fikirli demektir."[2]

ATATÜRK, Cumhuriyeti kurup her alanda yenilikleri ardı ardına gerçekleştirmeye başladığı dönemde ise hedeflediği gençliği şöyle tarif eder:

---

* Doç. Dr., Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi.

[1] Atatürkçülük; C I, (Yay. hzl. Genelkurmay Başkanlığı), Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1988, s. 339.

[2] Mustafa Selim İmece; Atatürk'ün Şapka Devriminde Kastamonu ve İnebolu Seyahatleri 1925, İş Bankası Yayınları, Ankara, 1959, s. 24.

"Bu inkılabın fikirlerini ve ideolojisini benimseyip gelecek kuşaklara götürecek kimselerdir. Benim gözümde yirmi yaşında bir yobaz ihtiyardır, yetmiş yaşında bir idealist de güçlü bir gençtir."[3]

ATATÜRK, 22 Kasım 1931'de Konya'da yapmış olduğu bir konuşmada: "Ben yüksek ordumuzun subaylarından ve Türk'ün aydın evlatlarından bahsettiğim zaman, onlarla beraber olan fikren, vicdanen, ilmen millî kahramanlığa katılmaya hazır Türk gençlerinden bahsediyorum."[4] İfadesiyle aradığı gençliğin tanımını biraz daha açmış ve kapsamını da genişletmiştir.

1937'de Elazığ'a yaptığı gezi esnasında Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'e "Cumhuriyeti hangi yaşa kadar olanlara emanet ettiniz?" diye sorulduğunda: "Gençliğe emanet ettim!.. Eli tutan, kafası işleyen her Türk gençtir!"[5] Demeciyle veciz bir şekilde hedeflediği gençliği yeniden ortaya koymuştur.

1. Millî Mücadele Dönemi

ATATÜRK, 1918'de milletin üzerine çöken karabasanları Büyük Nutuk'unda: "Büyük harbin uzun seneleri zarfında milletimiz yorulmuş ve fakirleşmişti. Devlet ve milletimizi savaşa sürükleyenler, kendi hayatlarının endişesine kapılarak ülkemizden firar etmişlerdi. İstanbul'daki padişah ve hükûmet aciz bir hâle düşerek galiplerin denetimine girmişti. Osmanlı Devleti'nin artık devlet olma özelliğini kaybettiğini, İtilaf devletlerinin, ordumuzun elindeki silah ve cephanesini aldığını, düşmanların ülkemizi işgale koyulduğunu, memleketimizdeki Hristiyan unsurların, kendi emellerine ulaşabilmek için kilise ve diğer teşkilatlarıyla sürdürdükleri faaliyetleri artırdığını"[6] belirtir. İşte böyle bir ortamda yine ATATÜRK, 24 Mayıs 1918 tarihinde Ruşen Eşref (Ünaydın) Bey'e armağan ettiği resminin üzerine kendi el yazısı ile şu cümleleri tarihe not düşmüştür; "Her şeye rağmen muhakkak bir ışığa doğru yürümekteyiz. Bende bu imanı yaşatan kuvvet, yalnız, aziz memleket ve milletim hakkındaki sonsuz sevgim değil, bugünün karanlıkları, ahlaksızlıkları, şarlatanlıkları içinde sırf vatan ve hakikat aşkıyla ışık serpmeye ve aramaya çalışan bir gençlik gördüğümdendir."[7] Diyerek bu karamsar tabloyu Türk milletinin ve Türk gençliğinin tersine çevireceğine dair inancını güçlü bir şekilde vurgular. Büyük Önder, bu düşüncesini Millî

[3] Utkan Kocatürk; Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2007, s. 299.
[4] Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri; C II, (Yay. hzl. Atatürk Araştırma Merkezi), Ankara, 2006, s. 303.
[5] İhsan Pekel; Atatürk'ü Anlamak ve Anmak C II, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2010, s. 180.
[6] Gazi Mustafa Kemal; Nutuk, (Ankara 1927 Tıpkıbasım), İstanbul Ticaret Odası, İstanbul, 2010, s. 1 vd.
[7] Ruşen Eşref Ünaydın; Atatürk'ü Özleyiş, Türkiye iş Bankası Yayını, Ankara, 1957, s. 17. İlker Alp; "Atatürk ve Türk Gençliği", Atatürkçü Düşünce El Kitabı C I, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2004, s. 244.

Mücadele'nin başında da şöyle dile getirir: "Gençler, vatanın bütün ümit ve istikbali size, genç nesillerin anlayış ve enerjisine bağlanmıştır."[8]

Genç tıbbiye öğrencisi Hikmet Bey'in Sivas Kongresi'nde göstermiş olduğu tepki ATATÜRK'ün, Türk gençliğinden beklentilerini haklı çıkarmıştır. Olay şöyle cereyan eder. Sivas Kongresi'nde ATATÜRK'ün yakın çevresindeki pek çok önemli kişi, Amerikan mandacılığını bir kurtuluş yolu olarak savunurken İstanbul'da askerî tıp öğrencisi olan Hikmet adındaki genç, kongre salonunda söz alarak coşkulu bir ses tonuyla şu konuşmayı yapar:

"Paşam! Temsilcisi bulunduğum tıbbiyeliler beni buraya istiklal davamızı başarmak yolundaki mesaiye katılmak üzere gönderdiler. Mandayı kabul edemem. Eğer kabul edecek olanlar varsa bunlar her kim olursa olsun şiddetle red ve takbih ederiz (ayıplarız). Farz-ı muhal manda fikrini siz dahi kabul ederseniz, sizi de reddeder, Mustafa Kemal'i "vatan kurtarıcı değil, vatan batırıcı" olarak adlandırır ve tel' in ederiz..."

Umudunu yitirenlere yeniden bir heyecan ve ruh veren bu konuşma, kongrede bulunanların millî duygularını kabartmış ve oradakiler gözyaşlarına hâkim olamamışlardır. Mustafa Kemal Paşa da çok duygulanmış ve şu karşılığı vermiştir:

"Arkadaşlar, gençliğe bakın, Türk milleti bünyesindeki asil kanın ifadesine dikkat edin." Bu arada Paşa, Hikmet Bey'e dönerek:

"Evlat, müsterih ol. Gençlikle iftihar ediyorum ve gençliğe güveniyorum. Biz azınlık kalsak dahi, mandayı kabul etmeyeceğiz. Parolamız tektir ve değişmez: Ya İstiklal Ya Ölüm!" demiştir.

Hikmet Bey yerinden fırlamış ve "Var ol Paşam!" diyerek Mustafa Kemal Paşa'nın elini öpmüştür. Tıbbiyenin askerî üniformasıyla kongreye katılmış olan bu genci, Mustafa Kemal Paşa da alnından öperek şunları söylemiştir:

"Gençler, vatanın bütün ümit ve istikbali size, genç nesillerin anlayışı ve enerjisine bağlanmıştır."[9] Yine ATATÜRK, vatan topraklarının dört bir yandan işgale uğradığı bir dönemde ise söz konusu vatanın korunması ve kollanması olduğunda Türk gençliğinin vatan için ölümden çekinmeyeceğini bunu yaparken de asla korkmayacağını ifade etmiştir.[10]

ATATÜRK, Sivas Kongresi'nde manda idaresini savunanlara karşı çıkan tıbbiye öğrencisi Hikmet'e ve onun gibi düşünen millî duyguları güçlü

---

[8] Mazhar Müfit Kansu; Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber C II, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1968, s. 248.

[9] Vehbi Cem Aşkun; Sivas Kongresi, İstanbul, 1963, s. 143. Mazhar Müfit Kansu; Erzurum'dan Ölümüne Kadar Atatürk'le Beraber, C I, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara, 1966, s. 248. Vehbi Tanfer; "Atatürk ve Türk Gençliği", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C 6, S 18, Ankara, 1990, s. 699 vd. Alp; s. 245 vd.

[10] Reşit Paşa; Reşit Paşa'nın Hatıraları, İstanbul, 1939, s. 127.

Türk gençliğine sonsuz güven duyduğunu,[11] gerekirse bu gençlerin vatanın korunmasında canını seve seve verebileceğini belirterek işgalcilerin yanında yer alanlara karşı tam bağımsızlıktan yana tavrını, Millî Mücadele'nin ilk döneminden itibaren açık bir şekilde ortaya koymuştur.

Başka bir söylevinde de Türk milletinin, başına açılan gaileleri nasıl fark ettiğini ve bu belayı topyekûn def etmek için canla başla nasıl çalışıldığını, bunun gelecek kuşaklara ibret ve uyanış nedeni olacağını, zaten her şeyin unutulduğunu, ancak elde edilen bütün kazanımlara sahip olacak gençliğin hiçbir şey unutmayacağını, onların geleceğin ümidi ve ışık çiçekleri olduğunu[12] bütün içtenliğiyle belirtir. Daha da önemlisi bu konuşmasında ATATÜRK, Millî Mücadele'nin başlangıcında Türk milletinin bu azim ve gayret içerisinde inanarak ortaya koyduğu uğraşın kesin zaferle sonuçlanacağını görmüş, elde edilecek bütün kazanımları da geçmişi hiçbir şekilde unutmayacak gençliğe emanet edeceğini Kurtuluş Savaşı'nın başında söylemiştir.

Yine Büyük Önderin Millî Mücadele'nin ortasında Ankara'da ilk resmî maarif kongresini topladığı tarihin, üç gün öncesinde Afyonkarahisar, 17 Temmuzda Kütahya, 20 Temmuzda da Eskişehir Yunanlar tarafından işgal edilmiştir. Bu durum, ülkenin yangın yeri olduğu bir dönemde Gazi Mustafa Kemal'in gençliğin geleceğine ve onun eğitim - öğretimine ne kadar önem verdiğini ve Kurtuluş Savaşı boyunca kendisinin hiçbir zaman bu mücadeleyi kaybedeceği endişesine kapılmadığını, aksine bütün stratejisini kazanılacak zaferler ve gelecek üzerine kurguladığını göstermesi açısından dikkate şayandır.

16 Temmuz 1921'de Ankara'da toplanan Maarif Kongresi'nde ATATÜRK, arzuladığı gençliğin yetiştirilmesi için millî eğitimin temelini atacak olan muallimlerden özetle şunları istemiştir:

---

[11] O dönemin bir özelliği de başta Mustafa Kemal Paşa olmak üzere fikir arkadaşları (Rauf Orbay, Refet Bele), Millî Mücadele'yi ilk günden itibaren yürütenler (Kâzım Karabekir, Ali Fuad Cebesoy ve diğerleri) 37 - 38 yaşlarında genç insanlardı. Sonradan Batı Cephesi Komutanlığı ve Lozan Barış Delegeliği görevlerini yapacak olan İsmet İnönü onlardan da gençti. Silahlarıyla olduğu kadar kalemleriyle de Millî Mücadele'yi baştan sona destekleyen Falih Rıfkı (Atay), Yakup Kadri (Karaosmanoğlu), Ruşen Eşref (Ünaydın), Yahya Kemal (Beyatlı) gibi yazar ve aydınların büyük çoğunluğu da 25 - 30 yaşlarında birer gençti. Bu altın kuşak II. Meşrutiyet'i ve onu izleyen çeşitli buhranları görmüş, Trablusgarp Savaşı mağlubiyetiyle Balkan Savaşlarının felaketlerini yaşamış, I. Dünya Savaşı'nın ateş çemberinden de geçerek bunlardan gerekli dersleri çıkarmış, memleket acısıyla yürekleri yanmış, genç yaşta büyük tecrübeler edinmiş ve olgunlaşmışlardı. [Bk., Turhan Feyzioğlu; "Atatürk ve Gençlik", Atatürkçü Düşünce, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1992, s. 868 vd. Alp; s. 246 vd.] İngiliz askerî istihbarat kaynaklarına göre General Harbord da Mustafa Kemal'i yayılma eylemi olmayan Türkiye'nin gelişimini sağlamak amacını güden, güçlü ve oldukça zeki, "genç bir kişi" olarak tanımlamıştır. Bk., Salahi R. Sonyel; "İngiliz Belgelerinde Millî Mücadele ve Mustafa Kemal Atatürk 1919 - 1923", 10 Kasımlarda Atatürk'ü Anmak ve Anlamak, Ankara, 2007, s. 230. Hikmet Özdemir; Yabancı Diplomatların Tanıklıklarıyla Atatürk'ün Liderliği, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara, 2010, s. 44.

[12] Kansu; C II, s. 471 vd. Atatürkçülük; C I, s. 337.

Eğitim programında; gençlere yaradılışla ilgili dogma ve hurafelerden, Doğu'dan ve Batı'dan gelen tüm etkilerden tamamen uzak, millî karakterimiz ve tarihimizle uyumlu bir kültür verilmesi. Ona göre, millî dehanın tam olarak gelişmesi ancak böyle bir kültürle gerçekleşebilir. O ortam da milletin karakteridir. Yeni yetişen genç kuşağın manevi gücüne özellikle millî kültür ve millî bilince ters düşen bütün yabancı fikirlerle büyük bir olgunluk içerisinde mücadele etme yeteneğinin aşılanmasını istemiştir. Milletler mücadelesinde bağımsız ve mutlu kalmak isteyen her milletin bu özelliğe şiddetle ihtiyaç duyduğunun altını çizmiştir. Gelecek için yetiştirilen bu vatan evlatlarının hiçbir güçlük karşısında baş eğmeyecek sabır ve dayanıklılıkta yetiştirilmelerini, bu sürece anne ve babaların da özveriyle destek vermesini istemiştir. Çünkü ATATÜRK, silahı ile olduğu gibi kafasıyla da mücadele mecburiyetinde olan Türk milletinin birincisinde göstermiş olduğu başarıyı ikincisinde de göstermesini istemektedir. Tarih; kararlarında ısrarcı olan milletlerin kazandıklarını bize söylemektedir. Bu yeteneklerle donatılmış vatandaşlar lazımdır. Bu vazife de öğretmenlere düşmektedir.[13]

Maarif Kongresi'nden 7 ay 15 gün sonra ATATÜRK, 1 Mart 1922'de Türkiye Büyük Millet Meclisinin üçüncü toplanma yılını açarken yapmış olduğu konuşmada: "Efendiler! Yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekleri tahsilin hududu ne olursa olsun her şeyden önce Türkiye'nin istiklaline, kendi benliğine millî geleneklerine düşman olan bütün unsurlarla mücadele etmek lüzumu öğretilmelidir."[14] diyerek gençlerin alacağı eğitimin içeriğini bu kez de milletvekillerine anlatmıştır.

2. Büyük Taarruz Sonrası

ATATÜRK'ün dehası, Türk milletini de arkasına alarak büyük zaferi kazanmış ve düşmanı 9 Eylülde İzmir'den denize dökmüştür. Bundan sonra bütün mesaisini yapacağı inkılapların hazırlıklarına ve savaşın ortasında bile geri durmadığı gençlerin eğitimine ayıracaktır. ATATÜRK, 27 Ekim 1922'de büyük zaferi kutlamak üzere İstanbul'dan Bursa'ya gelen öğretmenler grubuna Şark Tiyatrosu'nda yapmış olduğu konuşmada:

"Muallim hanımlar ve muallim beyler, bilirsiniz ki milletimiz büyük bir felaket geçirdi. Devletimiz bir izmihlal (yıkılma, çökme) tehlikesine maruz kaldı, mevcudiyetimiz aleyhine birçok cinayet işlendi. Çok çalıştık, bugüne ait muvaffakiyeti elde ettik...

Hanımlar, Beyler: Memleketimizin en mamur, en latif, en güzel yerlerini üç buçuk sene kirli ayaklarıyla çiğneyen düşmanı mağlup eden zaferin sırrı nerededir, bilir misiniz? Orduların sevk ve idaresinde ilim ve fen düsturlarını rehber aldığımızdandır. Milletimizi yetiştirmek için asıl olan

---

[13] Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri; C II, s. 19 vd. Bu konuşma metni için ayrıca bk. Atatürk'ün Not Defterleri; C VIII, (Yay. hzl. Genelkurmay Başkanlığı) ATASE Yayınları, Ankara, 2008, s. 18 vd.

[14] Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri; C I, (Yay. hzl. Atatürk Araştırma Merkezi), Ankara, 2006, s. 246 vd.

mekteplerimizin, üniversitelerimizin kuruluşunda da aynı yolu takip edeceğiz.[15] Evet, milletimizin siyasi, içtimai hayatında, milletimizin fikrî terbiyesinde de rehberimiz ilim ve fen olacaktır. Mektebin vereceği ilim ve fen sayesindedir ki Türk milleti, Türk sanatı, Türk şiir ve edebiyatı, ekonomik durumumuz, bütün güzellikleriyle açığa çıkacaktır...

Hanımlar, Beyler!

Katiyen bilmeliyiz ki iki parça hâlinde yaşayan milletler zayıftır, hastalıklıdır. Çocuklarımıza ve gençlerimize vereceğimiz tahsilin hududu ne olursa olsun, onlara esaslı olarak şunları öğreteceğiz:

1. Milletine

2. Türkiye Devleti'ne,

3. Türkiye Büyük Millet Meclisine,

Düşman olanlarla mücadele, sebep ve vasıtaları ile donatılmayan milletler için yaşama hakkı yoktur...

Hanımlar, Beyler!

Ordularımızın elde ettiği zafer, sizin ve sizin ordularınızın zaferi için yalnız zemin hazırladı. Gerçek zaferi siz elde edeceksiniz ve mutlaka muvaffak olacaksınız. Ben ve sarsılmaz imanla bütün arkadaşlarım, sizi takip edeceğiz ve önünüze çıkan engelleri kaldıracağız."[16] diyerek ATATÜRK, geleceğin gençlerinin yetişmesinde bütün Millî Mücadele kadrolarının eğitim kadrolarına destek olacağını, asıl zaferi eğitim ordularının kazanması gerektiğini, ilim ve fenne dayalı eğitim ve öğretimin önündeki engelleri hep birlikte aşacaklarının sözünü vermiştir.[17]

ATATÜRK, 24 Mart 1923'te Kütahya Lisesinde verilen çay ziyafetinde gençliği yetiştirecek eğitim kadrolarının öneminden bahsederek öğretmenlere yine şöyle seslenmiştir:

"Mutlu sona ulaşmak için iki orduya ihtiyaç vardır. Biri vatanın hayatını kurtaran asker ordusu, diğeri milletin istikbalini yoğuran irfan ordusu. Bu iki ordunun her ikisi de kıymetlidir, alidir, feyizlidir, muhteremdir, fakat bu iki ordunun hangisi daha kıymetlidir, hangisi diğerine tercih edilir? Şüphesiz böyle bir tercih yapılamaz, bu iki ordunun ikisi de hayatidir.

Yalnız siz, irfan ordusu mensupları, sizlere mensup olduğunuz ordunun kıymet ve kutsiyetini anlatmak için şunu söyleyeyim ki sizler ölen ve

---

[15] Atatürk'ün İstanbul Üniversitesinin açılışıyla ilgili notları için ayrıca bk. Atatürk'ün Not Defterleri; C IX, (Yay. hzl. Genelkurmay Başkanlığı) ATASE yayınları, Ankara, 2008, s. 27 - 31.

[16] Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri; C II, s. 46 vd. Ayrıca bk. Atatürk'ün Not Defterleri; C VIII, s. 34 vd.

[17] Atatürk'ün, Türk eğitim sistemini yeniden inşası hakkında daha geniş bilgi için bk. Mustafa Ergün; Atatürk Devri Türk Eğitimi, Ankara, 1982. Yahya Akyüz; Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1993'e), İstanbul 1993. Nuri Kodamanoğlu; Türkiye'de Eğitim (1923 - 1960), Ankara, 1960.

öldüren birinci orduya niçin öldürüp niçin öldüğünü öğreten bir orduya mensupsunuz...

Bir millet irfan ordusuna sahip olmadıkça, muharebe meydanlarında ne kadar parlak zaferler elde ederse etsin o zaferlerin kalıcı neticeler vermesi ancak irfan ordusuyla kaimdir. Bu ikinci ordu olmadan birinci ordunun faydaları gözden kaybolur."[18]

Artık saltanat kaldırılmış, Cumhuriyet ilan edilmiş, Mustafa Kemal ATATÜRK Cumhurbaşkanı olmuş, kabine sistemine geçilmiş, devlet başkanlığı problemi çözülmüştü. ATATÜRK, 25 Ağustos 1924'te Muallimler Birliği Kongresi üyelerine Ankara'da yaptığı konuşmada:

"Yeni nesli; Cumhuriyet'in fedakâr muallim ve mürebbileri, sizler yetiştireceksiniz, yeni nesil sizlerin eseri olacaktır. Eserin kıymeti, sizin maharetiniz ve fedakârlığınızın derecesiyle orantılı olacaktır. Cumhuriyet; fikren, ilmen, fennen, bedenen kuvvetli ve yüksek karakterli muhafızlar ister. Yeni nesli, bu niteliklerde ve kabiliyette yetiştirmek sizin elinizdedir...

Memleket evladı, her tahsil derecesinde iktisadi hayata amil, müessir ve muvaffak olacak surette donanımlı olmalıdır. Millî ahlakımız, medeni esaslarla ve hür fikirlerle zenginleştirilerek takviye olunmalıdır. Bu çok mühimdir; bilhassa nazarı dikkatinizi celb ederim. Tehdit esasına dayanan ahlak, bir meziyet olmadıktan başka itimada da şayan değildir...

Hiçbir zaman hatırlarınızdan çıkmasın ki Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister."[19] Büyük Önder, bu söyleminde nasıl bir gençlik istediğini veciz bir şekilde detaylandırarak âdeta öğretmenlere resmetmiştir.

Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK'ün doğrudan gençlere yaptığı söylem ve demeçlere yeniden dönecek olursak 17 Ekim 1922'de Bursa'da kendisini karşılayan geleceğin gençleri olacak çocuklara hitap ederken o, onlardan beklentilerini şöyle dile getirir:

"Küçük hanımlar, küçük beyler!

Sizler hepiniz geleceğin bir gülü, yıldızı, bir nur-ı ikbalisiniz (mutluluğun ışığısınız). Memleketi asıl nura gark edecek sizlersiniz. Kendinizin ne kadar mühim, kıymetli olduğunuzu düşünerek ona göre çalışınız. Sizlerden çok şeyler bekliyoruz; kızlar, çocuklar!"[20]

ATATÜRK, Tarsus'ta 18 Mart 1923'te gençlerle yapmış olduğu sohbette bir yol gösterici olarak beklentilerini şöyle dile getirir:

"Muhterem gençler, hayat mücadeleden ibarettir. Bundan dolayı hayatta yalnız iki şey vardır: Galip olmak, mağlup olmak. Size, Türk

---

[18] Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri; C II, s. 167 vd.
[19] age.; C II, s. 178 vd.
[20] Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri; C II, s. 45 vd.

gençliğine terk edip bıraktığımız vicdani emanet, yalnız ve daima galip olmaktır ve eminim daima galip olacaksınız. Milletin yükselme neden ve şartları için yapılacak şeylerde, atılacak adımlarda kesinlikle engellere hep birlikte engel olacağız. Bunun için beyinlerinize, kültürlerinize, bilgilerinize, gerekirse bileklerinize, pazılarınıza, bacaklarınıza müracaat edecek, fakat neticede mutlaka ve mutlaka o gayeye varacağız."[21]

ATATÜRK, Konya'da 20 Mart 1923'te Türk Ocağı'nda verilen çay ziyafetinde, gençlerin ve aydınların hedefe ulaşmak için kendilerini çok iyi yetiştirmekle birlikte halka nasıl ulaşacaklarını, onların güvenini nasıl kazanacaklarını özetle şöyle ifade etmiştir:

"Gençlerimiz ve aydınlarımız, ne için yürüdüklerini ve ne yapacaklarını evvela kendi dimağlarında iyice kararlaştırmalı, onları halk tarafından iyice sindirilmesi ve kabulü mümkün bir hâle getirmeli, onları ancak ondan sonra ortaya atmalıdır. Ben çok ümitliyim ki gençlerimiz bunu yapacak derecede yetişkindir. Bizim halkımız çok temiz kalpli, çok asil ruhlu, ilerlemeye çok kabiliyetli bir halktır. Bu halk, eğer bir defa karşısındaki kimselerin samimiyetle kendilerine hizmet ettiklerine inanırsa her türlü hareketi derhâl kabule hazırdır. Bunun için gençlerin, her şeyden evvel millete güven vermesi lazımdır."[22]

ATATÜRK'ün, iki büyük nutkunu Türk gençlerine seslenerek bitirmesi de bu konuya ne kadar önem verdiğini göstermesi açısından zikre değerdir. Bunlardan birincisi, 30 Ağustos 1924'te Büyük Zafer'in ikinci yıl dönümünde Dumlupınar'da, Başkumandanlık Meydan Muharebesi'nin kazanıldığı alanda yaptığı tarihî konuşmadır. Bir hitabet şaheseri olan bu özlü konuşmada ATATÜRK, zaferle sonuçlanan Bağımsızlık Savaşı'nı anlatmış, mutlaka kazanılması gereken yeni savaşın, uygarlık savaşı olduğunu belirtmiş ve "Son sözlerimi özellikle memleketimizin gençliğine yöneltmek istiyorum." diyerek konuşmasını şu sözlerle tamamlamıştır:

"Gençler!

Cesaretimizi takviye ve idame eden sizsiniz. Siz almakta olduğunuz terbiye ve irfan ile insanlık meziyetinin, vatan sevgisinin, fikir hürriyetinin en kıymetli sembolü olacaksınız.

Ey yükselen yeni nesil! İstikbal sizindir. Cumhuriyet'i biz tesis ettik; onu i'lâ ve idame edecek sizsiniz."[23]

İkincisi Büyük Nutuk'tur. Afetinan, Büyük Nutuk'un hazırlanışı ve gençliğe seslenişini hatırat ve yazılarında şöyle anlatır: yaz aylarının yaşandığı sıcak bir günün gecesinde ATATÜRK yine etrafında kalabalık aydınlar topluluğunun olduğu bir zamanda adeta arkadaşlarına bir sürpriz

---

[21] age.; C II, s. 137.
[22] age.; C II, s. 145 vd.
[23] Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri; C II, s. 188.

hazırlamanın sevinci içinde oturunuz ve dinleyiniz dedi. Nutuk'un sonuna koyacağı satırları yüksek sesle okumaya başladı. Bütün Millî Mücadele'nin tarihi olan Nutuk, bu satırlarla son bulacaktı. ATATÜRK, bu metni okuyup bitirdiği zaman derin bir nefes aldı. Fakat iki damla gözyaşını da bizlerden saklamadı. ATATÜRK o gece Türkiye Cumhuriyeti'nin istikbali üzerine yaptığı konuşmalara coşkuyla devam ederek gençliği yetiştiriniz. Onlara ilim ve irfanın müspet fikirlerini veriniz. İstikbalin aydınlığına onlarla kavuşacaksınız. Hür fikirler tatbik mevkisine geçtiği vakit Türk milletinin yükseleceğini, Türk gençliğinin sağduyusuna, milliyetçiliğine, vatan sevgisine inandığını ve onlara güvendiğini söylemiştir.[24]

Gazi Mustafa Kemal, Türk tarih literatüründe "Büyük Nutuk", İngilizce Kaynaklarda "Altı Gün" konuşması veya "Maraton Konuşma" diye bilinen nutkunu, Millî Mücadele'nin başından 1927'ye kadar olan olayları, Cumhuriyet Halk Partisi kurultayında okumuştur. 15 Ekimde başlayan nutuk, her gün ortalama 6 saat okunarak 20 Ekim'de sona ermiştir. Nutkun okunması toplam 36 saat 31 dakika sürmüştür.[25] Burada ATATÜRK Millî Mücadele Destanı'nın askerî, siyasi ve diğer bütün yönlerini belgelerle ortaya koymuştur. İmparatorluğun nasıl çöktüğünü, onun enkazından genç Türkiye Cumhuriyeti'nin nasıl doğduğunu anlatmış ve Türk İnkılabıyla çağdaşlaşma hareketinin amaçlarını açıklamıştır. 20 Ekim 1927'de Türk gençliğine Büyük Nutuk'ta bizzat hitap etmiştir:

"Sizi günlerce meşgul eden, uzun ve detaylı söylevim, en sonunda geçmişte kalmış bir dönemin hikâyesidir. Bunda, milletimin ve gelecekteki evlatlarımızın dikkatini çekebilecek bazı noktaları belirtebilmiş isem kendimi mutlu sayacağım.

Bu söylevimle, millî hayatı sona ermiş varsayılan büyük bir milletin; bağımsızlığını nasıl kazandığını ve bilim ve tekniğin en son esaslarına dayalı, millî ve modern bir devleti nasıl kurduğumu ifadeye çalıştım.

Bugün ulaşmış olduğumuz sonuç, asırlardan beri çekilen millî felaketlerden alınan derslerin ve bu aziz vatanın, her köşesini sulayan kanların bedelidir. Bu neticeyi Türk gençliğine emanet ediyorum.

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklalini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden, mahrum etmek isteyecek, dâhili ve harici, bedhahların (kötülük isteyenler) olacaktır. Bir gün,

---

[24] Ayşe Afetinan; Atatürk'ün Hakkında Hatıralar ve Belgeler, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, 1984, s. 320. Ayşe Afetinan, "Atatürk'ün Büyük Nutuk'unun Müsveddeleri Üzerinde Arkadaşlarının Eleştirilerini Dinlemesi ve Gençliğe Seslenişi", Atatürk'ün Büyük Söylev'inin 50. Yılı Semineri, Ankara, 1980, s. 36 vd.

[25] Abdurrahman Çaycı; Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2002, s. 347.

istiklal ve Cumhuriyet'i müdafaa mecburiyetine düşersen vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin!

Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklal ve Cumhuriyet'ine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere memleketin dâhilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalalet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsi menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhid edebilirler (birleştirebilirler). Millet, fakrü zaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen; Türk istiklal ve Cumhuriyet'ini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!"[26]

Bu hitabenin söylendiği günün ertesinde (21 Ekim 1927) Ankara Hukuk Fakültesi öğrencileri gençliğe hitabeyi okuyarak cevaben basına bir bildiri vermiştir.[27] 22 Ekim günü ise İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde toplanan gençlik, "gençliğe hitabeyi" levha hâlinde hazırlayarak sınıflara asmış, 23 Ekimde toplantıyı Talebe Cemiyeti Başkanı Tahsin Bekir (Balta) açmış, her fakültenden bir araya gelen öğrenciler Cumhuriyet'in muhafazası uğrunda hiçbir fedakârlıktan çekinmeyeceklerini ifade etmiş ve ATATÜRK'e çekilecek telgrafın metnini hazırlamıştır. Aynı gün Türk Ocakları Merkez Heyeti ve yurdun pek çok yerinden heyecana gelen gençlik ATATÜRK'e cevaben telgraflar göndermiştir.[28]

ATATÜRK, 27 Ekim 1927'de Basın Cemiyeti Başkanı Hakkı Tarık (Us) Bey'in büyük söylev nedeniyle göndermiş olduğu telgrafa verdiği cevapta milletin ve gençliğin göstermiş olduğu reaksiyondan memnuniyetini şöyle ifade etmiştir: "Hitabenin, gençliğimizin ve büyük milletimizin ruhunda uyandırdığı temiz akisleri dinlemekten çok mutluyum."[29]

ATATÜRK'ün, cumhuriyet ve bağımsızlığın korunması gibi son derece önemli görevleri neden Türk gençliğine verdiği veya hitabeyi neden gençliğe atfettiği tarzındaki sorulara şu cevabı vermek mümkündür. ATATÜRK, Türk gençliğini yakından tanıdığı ve onların vatanperverliğini çok iyi bildiği için onun gözünde Türk gençliği milletin dinamik kesimi, geleceği, taze gücü, asil kanı, öz suyu ve hayat kaynağıdır. Gençliğin idealist olması, çıkar peşinde koşmaması, daima iyiyi, güzeli, doğruyu araması, doğrunun yanında yer

---

[26] G. M. Kemal, Nutuk; s. 627.
[27] Bildiri metni için bk. Afetinan; s. 324 vd.
[28] Telgraf metinleri için bk. Afetinan; s. 325 vd. Ayrıca gençliğin Atatürk'e verdiği cevap için bk. http://www.meb.gov.tr/belirligunler/19mayis/vecizeler/genclign_cevabi.htm. (06/01/11)
[29] Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri; C IV, (Yay. hzl. Atatürk Araştırma Merkezi), Ankara, 2006, s. 583.

alması, açık düşünceli ve açık sözlü olması, dürüst ve yapıcı olması gibi bütün ideal sıfatları kendinde toplamasından kaynaklanmaktadır.[30] Bundan dolayı da ATATÜRK'ün Türk gençliğine güveni sonsuzdur ve o, Türk gençliği ile övünür.

Gençliğe bu derece güvenen ve inanan ATATÜRK, Türkiye Cumhuriyeti'ni kurup büyük inkılapları başardıktan sonra, İlk Büyük Millet Meclisinin toplandığı gün olan 23 Nisan 1920'yi ulusun kendi kendini yönetme yetkisini kullanmaya başladığı ilk gün olması hasebiyle, "Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" olarak 1928'de, Türk çocuklarına armağan etmiştir.[31] Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nın, dünyadaki ilk çocuk bayramı olması hasebiyle de ayrı bir anlam ve önemi vardır.

Yine ATATÜRK, Millî Mücadele'ye başlamak üzere 19 Mayıs 1919'da Samsun'da Anadolu topraklarına ayak bastığı günü; 20 Haziran 1938 tarih ve 3466 sayılı kanunla "Gençlik ve Spor Bayramı", millî bayram ilan ederek gençliğe armağan etmiştir. Samsun'dan Havza'ya geçerken kendisinin de coşkuyla söylediği "Dağ Başını Duman Almış" marşı da bu bayram için "Gençlik Marşı" olarak kabul edilmiştir.[32]

3. Millî Bilinç ve Çağdaşlaşma Süreci

Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, ekonomik ve kültürel alanda medeni ülkeler arasındaki yerini alması için Türk milletinin hızlı bir değişime ihtiyacı vardı. Milletin geçireceği bu değişim süreci her alanda kendini gösterecek ve emin adımlarla millî hedefe yürünecekti. Bu dönemden itibaren Büyük Önderin gençliğe hitaben vermiş olduğu söylev ve demeçlerinde; gençlerin ecdadını çok iyi tanıması, çok çalışması, medeniyet yarışından kopmamak olgusu ana fikir olarak öne çıkacaktır.

ATATÜRK, 1935'te Türk gençliğine hitaben: "Türk kabiliyet ve kudretinin tarihteki başarıları meydana çıktıkça bütün Türk çocukları kendileri için lazım olan atılım kaynağını, o tarihte bulabileceklerdir. Türk çocukları bu tarihten bağımsızlık fikrini kazanacaklar, o büyük başarıları düşünecekler, harikalar yaratan adamları öğrenecekler, kendilerinin aynı kandan olduklarını düşünecekler ve bu kabiliyetle kimseye boyun eğmeyeceklerdir."[33] ATATÜRK, bu düşüncelerini başka bir söylevinde veciz bir şekilde şöyle ifade etmiştir: "Türk çocuğu ecdadını tanıdıkça daha büyük işler yapmak için kendinde kuvvet bulacaktır."[34]

1936'ya gelindiğinde ATATÜRK, gençliğin medeniyet yarışında geride kalmaması ve kendine olan güvenini artırmak için: "Batı senden çok geriydi.

---

[30] Bk., Feyzioğlu; s. 872.

[31] Geniş bilgi için bk. Utkan Kocatürk; Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kronolojisi, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1983, s. 489.

[32] Tanfer; s. 698. Alp; s. 245.

[33] Atatürkçülük; C I, s. 359.

[34] Afetinan; s. 311. Afetinan; M. Kemal Atatürk'ten Yazdıklarım, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, 1971, s. 111.

Anlamda, fikirde, tarihte, bu böyleydi. Eğer bugün Batı nihayet teknikte bir üstünlük gösteriyorsa ey Türk çocuğu, o kabahat da senin değil, senden öncekilerin affedilmez ihmalinin bir sonucudur. Şunu da söyleyeyim ki çok zekisin! Bu belli, fakat zekânı unut! Daima çalışkan ol!"[35] demiştir.

ATATÜRK, gençliğin bu doğrultuda yetiştirilmesini, millî birlik ve beraberliğin esası saydığı için yetişecek gençlere millî inancın aşılanmasında, millî benliğin uyanık tutulmasında izlenecek yolları da göstermiştir. Onun "Eğer bir millet büyükse, kendini tanımakla daha büyük olur."[36] Sözü bu gerçeği vurgulamaktadır. ATATÜRK bu görüşle millî tarih kavramı üzerine eğilerek gençlere millî tarihin bilinçli ve geniş bir şekilde okutulmasında milletin kendisini tanıması bakımından büyük yararlar sağlanacağını belirtmiştir. Ancak yalnız gençlikle öğünmenin bir fayda sağlamayacağı, bunun şimdi ve gelecekte de çalışma ile desteklenmesi gerektiğini özellikle işaret etmiştir. Bu bakımdan ATATÜRK'ün "Türk çocuğu, çok zekisin, bu belli; fakat zekânı unut, daima çalışkan ol." sözü, Türk milletinin her sahada gelişmesine yol açacak, Türk gençliği için altın bir öğüttür.

Atatürkçülük gençlere her zaman çalışmak, kendilerini yarın için iyi yetiştirmek ve mesleklerinde ilerlemek fikrini aşılar. Çalışmadan başarı kazanmak, çaba sarf etmeden başarı kazanma yolları aramak, ATATÜRK'ün düşüncesine ve felsefesine ters düşer. ATATÜRK de bu gerçeği şu sözleriyle ortaya koymuştur.

"Millî hedef belli olmuştur. Ona ulaşacak yolları bulmak zor değildir, önemli olan, çetin olan o yollar üzerinde çalışmaktır. Denebilir ki hiçbir şeye muhtaç değiliz. Yalnız tek bir şeye ihtiyacımız vardır: Çalışkan olmak. Toplumsal hastalıklarımızı incelersek temel olarak bundan başka, bundan önemli bir hastalık keşfedemeyiz; hastalık budur. O hâlde ilk işimiz bu hastalığı esaslı bir şekilde tedavi etmektir. Milleti çalışkan yapmaktır. Servet ve onun doğal sonucu olan refah ve mutluluk yalnız ve ancak çalışkanların hakkıdır."[37]

Türk gençliği durmadan, yorulmadan dinamik ideale doğru yürüyecek bir güce sahip olmalıdır. Zira memleketin geleceği, Cumhuriyet'in yaşatılması ve yükseltilmesi onlara bırakılmıştır. Gençlik, hiçbir güçlük karşısında yılmadan kendisine bırakılan manevi emaneti sonsuza dek yaşatacaktır. Onun içindir ki yorulmadan sizi takip edeceğiz diyen Türk gençliğine ATATÜRK, 26 Mart 1937'de Ankara Halkevinde, Ankara'da tahsil gören Bursalı gençlerin tertip ettiği Uludağ gecesinde:

"Siz, genç arkadaşlar, yorulmadan beni takibe söz vermişsiniz. İşte ben özellikle bu sözden çok duygulandım.

---

[35] Atatürkçülük; C I, s. 341.
[36] age.; C I, s. 359.
[37] Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri; C II, s. 63. Ayrıca bk. Atatürk'ün Not Defterleri; C VIII, s. 33.

Yorulmadan beni takip edeceğinizi söylüyorsunuz. Fakat arkadaşlar, yorulmadan ne demek? Yorulmamak olur mu? Elbette yorulacaksınız. Benim sizden istediğim şey, yorulmamak değil, yorulduğunuz zaman dahi durmadan yürümek, yorulduğunuz dakikada da dinlenmeden beni takip etmektir. Yorgunluk her insan, her canlı için doğal bir durumdur. Fakat insanda yorgunluğu yenebilecek manevi bir kuvvet vardır ki işte bu kuvvet, yorulanları dinlenmeden yürütür.

Sizler, yani yeni Türkiye'nin genç evlatları, yorulsanız dahi beni takip edeceksiniz. Dinlenmemek üzere yürümeye karar verenler asla ve asla yorulmazlar. Türk gençliği gayeye, bizim yüksek idealimize durmadan yorulmadan yürüyecektir."[38] Diyerek gençlerden kendisine yürekten inanarak bağlanmalarını ve büyük bir moralle çizdiği yoldan yürümelerini istemiştir. ATATÜRK'e göre Türkiye Cumhuriyeti'ni geliştirme ve devam ettirme görevi, yükselen yeni neslindir. Gençler bu konuda Türklüğe ve Cumhuriyet'e karşı ödevlerini yerine getirdikten sonra bu vazifeyi bir sonraki nesle devredecektir.

"Maksat bizim yaşamamız değil, maksat milletin yaşamasıdır." diyen ATATÜRK, sadece Türklüğü yaşatmakla yetinmemiş, büyük bir inkılapçı olarak ölünceye kadar fikirleri uğruna mücadele de etmiştir. Onun ilkeleri ve inkılapları sayesinde, Türklük gelecekte de yaşamasını devam ettirmek üzere yeni bir itici güce kavuşmuştur. Bu gücün temsilcileri ise her dönemde Türk gençleri olacaktır. Gençlerimiz, ATATÜRK'ü yaptıkları ile değerlendirdikçe düşüncelerini ve ilkelerini anladıkça ve bunları uyguladıkça ATATÜRK'ün işaret ettiği "En medeni ve en müreffeh millet olarak varlığını yükseltecek" ve "Millî kültürünü medeni milletlerin seviyesi üzerine çıkaracaktır."[39]

ATATÜRK gençlere bilgi sahibi olmayı, ilim, fen ve teknolojide çağdaş devletlerin seviyesine çıkmayı, hatta onları geçmeyi hararetle tavsiye ederken diğer taraftan da millî seciye, millî geleneklere, Türklük duygusuna, ülkü birliğine, ülke bütünlüğüne, millî birlik ve beraberliğe verdiği önemi şöyle ifade eder:

"Bir ülkenin en değerli varlığı yurttaşlar arasında millî birlik, iyi geçinme ve çalışkanlık, duygu ve kabiliyetlerin olgunluğudur. Bu sebeple Türk milletinin idaresinde ve korunmasında, millî birlik, millî duygu, millî kültür en yüksekte göz diktiğimiz idealdir."[40] İşte bundan dolayıdır ki ATATÜRK, gençliği kesinlikle ülkü sahibi ve memleketle ilgili olarak yetiştirmenin, herkesin, hepimizin, her devlet adamının başta gelen görevi olduğunu belirtmiştir.[41] Bunun en önemli simgelerinden biri de yukarıda da ifade ettiğimiz gibi 23 Nisan Çocuk Bayramı ve 19 Mayıs Gençlik Bayramı'dır.

---

[38] Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri; C II, s. 327 vd.
[39] Alp; s. 258.
[40] Hurşit Ertuğrul; "Atatürkçülük Evrensel Boyutlu Bir Düşünce Sistemidir", Atatürk Haftası Armağanı, S 23, Ankara, 10 Kasım 1990, s. 2. Alp; s. 253.
[41] Bk., Ali Kılıç; Atatürk'ün Hususiyetleri, Sel Yayınları, İstanbul, 1955, s. 62.

Dogmaların etkisi altında olmayan her genç, özgür düşünme yeteneği ile ufkun ötesini görme becerisine sahiptir. Toplumların çağdaşlaşmasında gençlerin büyük katkıları vardır. Değişimlerin hazırlayıcısı ve öncüsü çoğu kez gençler olmuştur. ATATÜRK, gözlerini gençliğin üzerinden bir an bile ayırmaksızın gençlikle arasındaki bu bağlantıyı sürdürmeye hayatı boyunca özen göstermiştir. Ayrıca gençliğin yetiştirilmesinde sorumlu olanlara da bu konuda direktifler vermiştir. Daha da önemlisi ATATÜRK, kalıplaşmış fikirlerden uzak duran, milletini bir arada tutarak harekete geçirmeyi ve elde tuttuğu kuvveti yararlı kılmayı bilen, gerçekçilikten asla ödün vermeyen, önderlik ettiği ulusun ruh ve vicdanındaki eğilimleri gören ve onu eyleme dönüştüren büyük bir inkılapçıdır. Öyle ki Kurtuluş Savaşı'nın başlangıcından sonuna kadar olan tüm safhalarına bakıldığında, Gazi Mustafa Kemal'in her şeyi en ince ayrıntısına kadar hesaplayıp tasarladıktan sonra uygulamaya koyduğu görülmektedir. O, savaş taktiklerini ve stratejik kuralları kendi kişisel tecrübeleriyle birleştirerek mevcut durum ve şartlara göre en iyi şekilde uygulamıştır.[42]

Sonuç olarak ATATÜRK, yurdu düşmanlardan temizleyinceye kadar "Ya İstiklal! Ya Ölüm!" parolasıyla vatan müdafaasında görevlendirdiği gençliği, Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte Cumhuriyet'in korunması ve gerçekleştirilen inkılapların yaşatılmasında vazifelendirmiştir. Millî bilincin çağdaşlaşması sürecinde ise Büyük Önder, gençlikten durup usanmaksızın ilim ve fennin ışığında çok çalışarak Türkiye Cumhuriyeti'ni muasır medeniyet seviyesinin en üstüne çıkarmasını istemiştir. Bir başka deyişle ATATÜRK Türk gençliğine: Cumhuriyetin sonsuza değin yaşaması için bağlı kalınması gereken ilkeleri ortaya koymuş, dünya üzerinde layık olduğu şekilde var olabilmesi için de gerçekleştirmeye mecbur olduğu hedeflerin yollarını da göstermiştir. Bundan dolayı da ATATÜRK'ün ulusal ve evrensel liderliğini; gerçekçilik, girişimcilik, bilimsellik ve yaratıcılık olmak üzere dört ana unsur üzerine inşa etmek mümkündür.

KAYNAKLAR

Afetinan Ayşe; M. Kemal ATATÜRK'ten Yazdıklarım, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1971.

AKYÜZ, Yahya; Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1993'e), İstanbul 1993.

ALP, İlker; "ATATÜRK ve Türk Gençliği", Atatürkçü Düşünce El Kitabı C. I, ATATÜRK Araştırma Merkezi, Ankara 2004.

AŞKUN, Vehbi Cem; Sivas Kongresi, İstanbul 1963.

ATATÜRK, Gazi Mustafa Kemal; Nutuk, (Ankara 1927 Tıpkıbasım), İstanbul Ticaret Odası, İstanbul 2010.

[42] Bk., Düşünce ve Davranışları ile Atatürk; (Yay. Hzr. Genelkurmay Başkanlığı) ATASE Yayınları, Ankara, 2009, s. 91.

ATATÜRKÇÜLÜK; C. I, (Yay. hzl. Genelkurmay Başkanlığı), Millî Eğitim Basımevi, İstanbul 1988.

_______, "ATATÜRK'ün Büyük Nutuk'unun Müsveddeleri Üzerinde Arkadaşlarının Eleştirilerini Dinlemesi ve Gençliğe Seslenişi"; ATATÜRK'ün Büyük Söylev'inin 50. Yılı Semineri, Ankara 1980.

_______, ATATÜRK'ün Fikir ve Düşünceleri; ATATÜRK Araştırma Merkezi, Ankara 2007.

_______, ATATÜRK'ün Hakkında Hatıralar ve Belgeler; Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara 1984.

ATATÜRK'ÜN Not Defterleri; C VIII, (Yay. hzl. Genelkurmay Başkanlığı) ATASE Yayınları, Ankara 2008.

ATATÜRK'ÜN Not Defterleri; C IX, (Yay. hzl. Genelkurmay Başkanlığı) ATASE yayınları, Ankara 2008.

ATATÜRK'ÜN Söylev ve Demeçleri; C I, (Yay. hzl. ATATÜRK Araştırma Merkezi), Ankara 2006.

ATATÜRK'ÜN Söylev ve Demeçleri; C II, (Yay. hzl. ATATÜRK Araştırma Merkezi), Ankara 2006.

ATATÜRK'ÜN Tamim, Telgraf ve Beyannameleri; C IV, (Yay. hzl. ATATÜRK Araştırma Merkezi), Ankara 2006.

ÇAYCI, Abdurrahman; Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK, ATATÜRK Araştırma Merkezi, Ankara 2002.

Düşünce ve Davranışları ile ATATÜRK; (Yay. hzl. Genelkurmay Başkanlığı) ATASE Yayınları, Ankara 2009.

ERGÜN, Mustafa; ATATÜRK Devri Türk Eğitimi, Ankara 1982.

ERTUĞRUL, Hurşit; "Atatürkçülük Evrensel Boyutlu Bir Düşünce Sistemidir", ATATÜRK Haftası Armağanı, S. 23, Ankara 10 Kasım 1990.

FEYZİOĞLU, Turhan; "ATATÜRK ve Gençlik", Atatürkçü Düşünce, ATATÜRK Araştırma Merkezi, Ankara 1992.

http://www.meb.gov.tr/belirligunler/19mayis/vecizeler/gençligin_cevabi.htm.(06/01/11)

İMECE, Mustafa Selim; ATATÜRK'ün Şapka Devriminde Kastamonu ve İnebolu Seyahatleri 1925, İş Bankası Yayınları, Ankara 1959.

KANSU, Mazhar Müfit; Erzurum'dan Ölümüne Kadar ATATÜRK'le Beraber C I-II, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1968.

KILIÇ, Ali; ATATÜRK'ün Hususiyetleri, Sel Yayınları, İstanbul 1955.

KOCATÜRK, Utkan; ATATÜRK ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Kronolojisi, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1983.

KODAMANOĞLU, Nuri; Türkiye'de Eğitim (1923 - 1960), Ankara 1960.

ÖZDEMİR, Hikmet; Yabancı Diplomatların Tanıklıklarıyla ATATÜRK'ün Liderliği, ATATÜRK Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara 2010.

PEKEL, İhsan; ATATÜRK'ü Anlamak ve Anmak C II, ATATÜRK Araştırma Merkezi, Ankara 2010.

REŞİT Paşa; Reşit Paşa'nın Hatıraları, İstanbul 1939.

SONYEL, Salahi R.; "İngiliz Belgelerinde Millî Mücadele ve Mustafa Kemal ATATÜRK 1919 - 1923", 10 Kasımlarda ATATÜRK'ü Anmak ve Anlamak, Ankara 2007.

TANFER, Vehbi; "ATATÜRK ve Türk Gençliği", ATATÜRK Araştırma Merkezi Dergisi, C 6, S. 18, Ankara 1990.

ÜNAYDIN, Ruşen Eşref; ATATÜRK'ü Özleyiş, Türkiye iş Bankası Yayını, Ankara 1957.